

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11.10.2000, sp. zn. 29 Cdo 1449/2000, ECLI:CZ:NS:2000:29.CDO.1449.2000.1

Číslo: 2/2002

Právní věta:

Spor mezi akcionářem a akciovou společností o určení vlastnictví k nemovitosti vložené akcionářem do společnosti jako nepeněžitý vklad na zvýšení základního jmění, je sporem z právního vztahu souvisejícího se zvýšením základního jmění; k rozhodování o této věci je příslušný v prvním stupni krajský soud s působností ve věcech obchodních (§ 9 odst. 3 písm. c/ bod aa o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2000).*)

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 11.10.2000

Spisová značka: 29 Cdo 1449/2000

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Příslušnost soudu věcná

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Napadeným rozsudkem potvrdil M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudek O b v o d n í h o s o u d u pro Prahu 8 ze dne 4. 6. 1999, kterým tento soud určil, že vlastníkem budovy čp. 1659 na pozemku parcelní číslo 2364/140 v kat. úz. K., obec P., zapsaného na listu vlastnictví č. 1178 u Katastrálního úřadu P., je žalobce.

Odvolací soud se především zabýval otázkou naléhavého právního zájmu na požadovaném určení a uzavřel, že závěr soudu prvního stupně o naléhavém právním zájmu je správný, když případný vyhovující rozsudek by byl podkladem pro provedení změny zápisu v katastru nemovitostí, kde je dosud jako vlastníkem nemovitosti, která je předmětem řízení, zapsána žalovaná.

Dále odvolací soud uzavřel, že vzhledem k tomu, že prohlášení o vkladu nemovitosti do základního kapitálu žalované bylo učiněno v listopadu 1995, je třeba věc posuzovat podle obchodního zákoníku ve znění před novelou provedenou zákonem č. 142/1996 Sb.

Podle § 13 odst. 2 obch. zák. ve znění před uvedenou novelou určují ustanovení obchodního zákoníku

o jednotlivých obchodních společnostech a družstvu statutární orgány, jejichž jednání je jednáním podnikatele, je-li tento orgán zapsán do obchodního rejstříku.

Podle ustanovení § 27 odst. 2 obch. zák. jsou skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku účinné vůči každému ode dne, ke kterému byl zápis proveden. Proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis do obchodního rejstříku, nemůže ten, jehož se zápis týká, namítat, že zápis neodpovídá skutečnosti.

Podle § 66 odst. 1 obch. zák. mohou osoby, které jsou členy statutárních orgánů, ze své funkce odstoupit. Jsou však povinny to oznámit orgánu, který je zvolil nebo jmenoval. Výkon jejich funkce končí dnem, kdy jejich odstoupení projednal nebo měl projednat orgán, který je zvolil nebo jmenoval, neurčí-li stanovy nebo společenská smlouva jinak.

Odvolací soud dovodil, že základní otázkou, kterou je třeba v daném případě vyřešit, je posouzení, zda mohly za společnost platně jednat osoby, které sice byly zapsány v obchodním rejstříku jako členové představenstva, ale které již dříve z této funkce odstoupily. S touto otázkou je také spojena otázka, zda je zápis členů představenstva v obchodním rejstříku konstitutivním nebo deklaratorním zápisem.

Odvolací soud uzavřel, že zápisy členů představenstva do obchodního rejstříku jsou deklaratorními zápisy, neboť členové představenstva jsou k jednání jménem společnosti oprávněni od uvedení do funkce do zániku funkce a jejich oprávnění nezávisí na tom, zda jsou zapsáni v obchodním rejstříku, neboť "by bylo zcela nelogické a proti smyslu praktického života, aby za společnost jednaly osoby, které sice stále ještě jsou zapsány v obchodním rejstříku jako členové statutárního orgánu, ale kterým již výkon této funkce zanikl. U těchto osob totiž nelze předpokládat výkon činnosti v zájmu společnosti, ani je k výkonu funkce po jejím ukončení nutit. Jednání statutárních orgánů právnických osob by tak bylo od ukončení funkce členů statutárních orgánů do zápisu nově ustanovených členů do obchodního rejstříku zcela paralyzováno a statutární orgán by byl nefunkční, čímž by byla ochromena činnost právnické osoby."

V projednávané věci členové představenstva Ing. T. a Ing. P. odstoupili z funkce členů představenstva úpadce dne 1. 11. 1995 a téhož dne jejich odstoupení projednala valná hromada a následně je zvolila členy dozorčí rady. Poté, co valná hromada projednala jejich odstoupení z funkce, nemohli již platně jednat jako členové představenstva, byť byli nadále zapsáni v obchodním rejstříku, a nemohli ani učinit prohlášení směřující ke splacení vkladu ze dne 28.11.1995. Jestliže Ing. T. a Ing. P. přesto jednali po zániku své funkce jménem společnosti, jde o jednání, které je v rozporu se zákonem a je tedy podle ustanovení § 39 obč. zák. absolutně neplatné.

Ustanovení § 27 odst. 2 obch. zák. chrání třetí osoby, které jednají v dobré víře v zápis do obchodního rejstříku. Třetí osoba je tedy chráněna tehdy, jestliže neví o tom, že údaje zapsané v obchodním rejstříku neodpovídají skutečnosti. Žalovaná, která přijímala nepeněžitý vklad od žalobkyně za účelem zvýšení základního jmění, musela vzhledem k personálnímu propojení obou účastníků vědět, že jménem žalobkyně jednaly osoby, které již k takovému jednání nebyly oprávněny. Proto se žalovaná nemůže dovolávat ochrany podle ustanovení § 27 odst. 2 obch. zák. Přitom nelze uvažovat ani o tom, že Ing. T. a Ing. P. jednali jménem žalobkyně jako členové dozorčí rady, neboť dozorčí rada k takovému jednání není oprávněna.

Protože žalovaná ani neudělila Ing. T. a Ing. P. plnou moc, nemohli jednat za společnost ani jako její zástupci. V úvahu nepřipadá ani dodatečné schválení jejich úkonu jako jednání bez plné moci žalobkyní, neboť žalovaná o nedostatku plné moci věděla (§ 33 odst. 3 obč. zák.). Proto odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Protože však je mu známo rozhodnutí Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 30. 6. 1998, sp. zn. 44 Ca 67/98, publikované v Soudní judikatuře III/1999 pod č. 32, který tuto otázku řešil odchylně než odvolací soud a není mu známo, že by ji řešil Nejvyšší

soud, připustil dovolání pro otázku, zda prohlášení o vkladu nemovitosti do základního jmění žalované bylo jednáním žalobce, když jako členové představenstva, které mělo za žalobce jednat, jednaly osoby, které již před tímto úkonem přestaly vykonávat funkci člena představenstva, ale byly stále jako členové představenstva zapsány v obchodním rejstříku.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná, zastoupená advokátkou, v otevřené lhůtě dovolání. Co do přípustnosti dovolání odkázala na ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř., co do důvodů na ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) a d) o. s. ř.

K dovolacímu důvodu podle § 241 odst. 3 písm. b) žalovaná namítla, že věc rozhodovaly věcně nepřislušné soudy, když vztah, který je předmětem sporu, je vztahem mezi obchodní společností a jejím akcionářem ve smyslu ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) bod aa) o. s. ř. a k jeho rozhodování je tedy v prvním stupni příslušný krajský soud a ve druhém stupni vrchní soud, je tedy vztahem obchodně právním. Nedostatek věcné příslušnosti je přitom vadou ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř.

K dovolacímu důvodu podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) pak žalovaná uvedla, že za nesprávný považuje právní závěr o tom, že zápisy členů představenstva do obchodního rejstříku byly před novelou provedenou zákonem č. 142/1996 Sb., deklaratorními zápisy. Tato novela vypustila z ustanovení § 13 odst. 2 obch. zák., ve znění před novelou text "je-li tento orgán zapsán v obchodním rejstříku", který byl ve všech edicích komentovaného znění obchodního zákoníku vykládán jako vyjádření konstitutivního zápisu statutárního orgánu do obchodního rejstříku. Právě proto, že trváním na konstitutivním významu takových zápisů ze strany soudů, státních orgánů, bank i dalších institucí byla paralyzována činnost obchodních společností, došlo ke zmíněné novelizaci tak, aby nadále byl zápis statutárních orgánů do obchodního rejstříku deklaratorním zápisem.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvedla, že dovolatelka zaměňuje námitku nedostatku věcné příslušnosti s prejudiciální otázkou, když předmětem řízení je určení vlastnického práva, nikoli vnitřní řešení poměrů obchodní společnosti. Dále uvedla, že pro převod nemovitosti byla relevantní pouze jedna listina představující projev vůle směřující k převodu vlastnického práva - prohlášení směřující ke splacení vkladu. Tento právní úkon nečinily osoby oprávněné jednat jménem vkladatele a proto je nečinila právnická osoba a nelze s ním spojovat pro ni žádné právní následky.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Krajský obchodní soud v Praze prohlásil usnesením ze dne 29. 3. 2000 na žalobkyni konkurs, protože však správkyně konkursní podstaty navrhla pokračování v řízení, Nejvyšší soud v řízení pokračoval se správkyní konkursní podstaty.

Vzhledem k tomu, že je dovolání přípustné, zabýval se dovolací soud především námitkou žalované, že věci rozhodovaly věcně nepřislušné soudy, neboť takový postup by byl vadou řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a k takové vadě musí podle ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. dovolací soud vždy přihlédnout, jestliže je dovolání přípustné. Taková vada také je, jak správně uvedla dovolatelka, vadou ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř.

Podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. c) bod aa) o. s. ř. rozhodují spory z právních vztahů souvisejících se zvýšením základního jmění mezi obchodními společnostmi a jejich společníky v prvním stupni krajské soudy.

Podle ustanovení § 155 odst. 1 obch. zák. je akcionář společníkem akciové společnosti. V projednávané věci je předmětem sporu mezi akcionářem a společností určení, zda je žalovaná společnost vlastníkem nemovitosti, kterou žalobkyně vložila do společnosti jako nepeněžitý vklad na zvýšení základního jmění. Přitom žalobkyně odůvodňuje návrh na určení, že je vlastníkem této nemovitosti, tím, že vklad nebyl řádně splacen, když prohlášení směřující ke splacení vkladu učinily osoby, které nebyly oprávněny jednat jménem vkladatele. Projednávaný spor je tedy sporem o to, zda došlo platně ke splacení vkladu žalobkyně na zvýšení základního jmění žalované, a tedy sporem z právního vztahu souvisejícího se zvýšením základního jmění žalované. K rozhodování o této věci proto byl v prvním stupni příslušný krajský soud s působností ve věcech obchodních a ve druhém stupni vrchní soud.

Protože ve věci rozhodovaly soudy, které nebyly k rozhodování věcně příslušné, nezbylo dovolacímu soudu než rozhodnutí soudů obou stupňů podle ustanovení § 243b odst. 1 a 2 o. s. ř. zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Nejvyšší soud se přitom nemohl zabývat právní otázkou, o které připustil odvolací soud dovolání, neboť za situace, kdy se v prvním a druhém stupni touto otázkou nezabývaly věcně příslušné soudy, nemohl se touto otázkou zabývat ani soud dovolací.

**) Nyní srov. § 9 odst. 3 písm. g) o. s. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2001.*